

4 Euro
6 SFr.

KOSMOPROLET

HEFT 2 2009

Σχετικά με το κείμενο «Περιγράμματα της παγκόσμιας κομμούνας» των Φίλων της αταξικής κοινωνίας

Αντίθεση

Η υποχώρηση των ταξικών αγώνων τις τελευταίες δεκαετίες έχει συνοδευτεί από μια αντίστοιχη υποχώρηση, αν όχι εξαφάνιση, αυτής ακριβώς της συζήτησης. Ακόμα και η απλή αναφορά της λέξης «επανάσταση» θεωρείται γραφική ή, στην καλύτερη περίπτωση, προκαλεί αμηχανία. Οι ρίζες αυτής της υποχώρησης βρίσκονται, αφενός, στην αναδιάρθρωση των καπιταλιστικών σχέσεων παραγωγής και αναπαραγωγής που συντελέστηκε τα τελευταία 50 χρόνια στη Δύση και παγκοσμίως και, αφετέρου, στο περιεχόμενο των κοινωνικών αγώνων που ξέσπασαν ενάντια στην κοινωνία της μαζικής παραγωγής-μαζικής κατανάλωσης και την κουλτούρα της. Ο κατακερματισμός και η ατομικοποίηση της εργατικής τάξης ήταν μια κίνηση που προήλθε ταυτόχρονα τόσο από την «κορυφή» όσο και από τη «βάση» της καπιταλιστικής κοινωνίας.

Προϊόν της υποχώρησης της επαναστατικής προοπτικής είναι η άνοδος μέσα στους ριζοσπαστικούς χώρους από τη μια μεριά μιας σοσιαλδημοκρατικής/κρατικο-καπιταλιστικής τάσης και από την άλλη μεριά μιας εξεγερσιακής τάσης που επικαλείται την ελευθερία του ατόμου. Και οι δύο αυτές οπτικές έχουν απεμπολήσει κάθε προοπτική επαναστατικής αλλαγής. Και αυτό, παρόλο που η εξέλιξη των κινημάτων και των εξεγέρσεων που ξέσπασαν σε όλο τον κόσμο την προηγούμενη εικοσαετία, τα αδιέξοδα στα οποία οδηγήθηκαν και τα, συχνά, οπισθοδρομικά τους αποτελέσματα ανέδειξαν την απόλυτη έλλειψη ρεαλισμού

αυτών των προσεγγίσεων – όσο και αν επικαλούνται ακριβώς τον ρεαλισμό απέναντι στην καπιταλιστική πραγματικότητα. Σε αυτό ακριβώς το πλαίσιο, θεωρούμε ότι η σημερινή συζήτηση για το περιεχόμενο του κομμουνισμού και της επαναστατικής αλλαγής αντανakλά μια πραγματική ανάγκη, την οποία διαισθάνθηκε η επίσης πραγματική αλλά μειοψηφική προλεταριακή τάση στο εσωτερικό αυτών των κινημάτων και εξεγέρσεων: Την ανάγκη να βρεθεί μια απάντηση στο πρακτικό ερώτημα του πώς τα κινήματα θα μπορέσουν να ξεπεράσουν τον χαρακτήρα τους ως κινήματων διαμαρτυρίας και πώς θα υπερβούν την ουσιαστική αδυναμία τους να συνδεθούν με τα πεδία της παραγωγής και της καθημερινής ζωής και να παραγάγουν εκεί ουσιαστικά αποτελέσματα, από τη σκοπιά της συγκρότησης του προλεταριάτου ως υποκειμένου της επαναστατικής αλλαγής.

Η ανάγκη αυτή γίνεται ακόμα πιο επιτακτική στον βαθμό που στο πολιτικό πεδίο έχει συντελεστεί μια βαθιά αντιδραστική στροφή με την άνοδο μεταφασιστικών και υπερφιλελεύθερων λαϊκιστικών δυνάμεων που λειτουργούν ως συμπλήρωμα και άλλοθι του mainstream αυταρχικού νεοφιλελεύθερου μπλοκ. Ειδικά την τελευταία δεκαετία, η άνοδος αυτή εκφράστηκε εντός των λαϊκιστικών κοινωνικών κινήματων και, ορισμένες φορές, τροφοδοτήθηκε από αυτά, ενώ δεν έλειψαν και παραδείγματα καθαρά αντιδραστικών κοινωνικών διαμαρτυριών.

Αυτή η ανάγκη αποτελεί και τη βασική αιτία που επιλέξαμε να μεταφράσουμε και να δημοσιεύσουμε στο προηγούμενο τεύχος του περιοδικού *Το Διαλυτικό* το κείμενο των *Φίλων της Αταξικής Κοινωνίας*, «Περιγράμματα της παγκόσμιας κομμούνας», που αποτελεί μια εξαιρετική συμβολή επί του ζητήματος. Η τοποθέτησή μας θα εστιάσει σε αυτά που για εμάς είναι τα πιο σημαντικά σημεία του κειμένου, ως προς τη συζήτηση που θεωρούμε ότι είναι απαραίτητο να γίνει εντός του αναρχικού/αντιεξουσιαστικού χώρου και ευρύτερα εντός του ταξικού ανταγωνιστικού κινήματος.

Το πρώτο σημείο είναι ο διαλεκτικός τρόπος με τον οποίο προσεγγίζεται το ζήτημα της ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων, της επιστήμης και της τεχνολογίας. Πρόκειται για ένα ζήτημα μεγάλης πολιτικής σημασίας, όπως φάνηκε και κατά την περίοδο της πανδημίας όπου η κριτική της καπιταλιστικής επιστήμης διαστρεβλώθηκε και εξέπεσε σε αντιδραστική συνωμοσιολογία που τροφοδοτεί αποκλειστικά την άκρα δεξιά. Οι *Φίλες/οι* αναδεικνύουν από τη μια μεριά το γεγονός ότι οι παραγωγικές δυνάμεις καθίστανται στον καπιταλισμό καταστροφικές δυνάμεις που καθυποτάσσουν και υποτιμούν τους εργαζόμενους εμβαθύνοντας την αλλοτρίωσή τους. Όπως επισημαίνουν, είναι βέβαιο ότι συγκεκριμένες μορφές παραγωγής θα καταργηθούν σε μια κομμουνιστική κοινωνία, τόσο ως προς τις τεχνολογικές όσο και ως προς τις οργανωτικές τους διαστάσεις. Από την άλλη μεριά όμως αναδεικνύουν το γεγονός ότι ο συνειδητά σχεδιασμένος τρόπος παραγωγής μπορεί να καταστεί εφικτός μόνο στη βάση των παραγωγικών δυνάμεων που έχουν ήδη αναπτυχθεί εντός του καπιταλισμού. Όπως σημειώνουν: «θα πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ των τεχνικών στοιχείων των σημερινών μηχανών και του πώς αυτά συ-

ντίθενται για τους σκοπούς της παραγωγής υπεραξίας [...] Διότι ακόμα και αν η επιστημονική πρόοδος και οι τεχνικές εφευρέσεις της νεωτερικότητας είναι υποταγμένες στους σκοπούς της μεγιστοποίησης του κέρδους, δεν υπάρχουν διαθέσιμες άλλες μορφές γνώσης, τεχνολογίας και μηχανών από όπου θα μπορούσαμε να ξεκινήσουμε σε μια διαδικασία απελευθέρωσης».

Όπως είχαμε γράψει σε ένα παλιότερο κείμενό μας, η κριτική της επιστήμης και της τεχνολογίας δεν ισοδυναμεί με το να θεωρείται κάθε επιστημονικό συμπέρασμα ψευδές και κάθε τεχνολογικό στοιχείο εξ ορισμού καταστροφικό και επιβλαβές. Αντίθετα, το ουσιαστικό στοιχείο της κριτικής της καπιταλιστικής τεχνοεπιστήμης είναι η ανάδειξη των κοινωνικών συνθηκών κάτω από τις οποίες αυτή αναπτύσσεται και η κριτική των στόχων και των κοινωνικών συνεπειών της εντός του καπιταλιστικού κόσμου, από τη σκοπιά του κομμουνιστικού μετασχηματισμού της. Το ζήτημα είναι πώς θα αξιοποιηθούν οι κρυμμένες δυνατότητες που είναι σήμερα λανθάνουσες και πώς θα επιτελεστεί η αλλαγή των στόχων της παραγωγής υπέρ της ικανοποίησης των ανθρώπινων αναγκών αντί της παραγωγής υπεραξίας. Το παράδειγμα που δίνουν οι σύντροφοι για τον μετασχηματισμό της αυτοματοποίησης της εφοδιαστικής αλυσίδας από τεχνολογική επίθεση στην ισχύ των εργαζομένων σε τεράστια εξοικονόμηση ανθρώπινης ενέργειας που θα καταστήσει δυνατό έναν κόσμο με πρωτοφανή περιορισμό της χειρωνακτικής εργασίας είναι εξαιρετικό.

Στην ίδια ενότητα, τα *Περιγράμματα* θίγουν το εξίσου σημαντικό θέμα της υποβάθμισης των ανθρώπινων ικανοτήτων και δεξιοτήτων εντός του καπιταλισμού. Οι υπολογιστές από καθολικές μηχανές έχουν μετατραπεί σε περιορισμένων δυνατοτή-

των τερματικά της παραγωγής και της κατανάλωσης του ψηφιακού καπιταλισμού. Οι χρήστες δεν γνωρίζουν γενικά τίποτα για την εσωτερική λειτουργία τους και δεν αναπτύσσουν καμία ουσιαστική δεξιότητα κατά τον χειρισμό τους, που να είναι αντίστοιχη της ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων. Έτσι, η τεχνολογική πρόοδος παράγει ψηφιακό αναλφαριθμητισμό, ημιμάθεια και ανοησία. Ωστόσο, οι δυνατότητες αυτοματοποίησης που υπάρχουν σήμερα παράλληλα με την εξάλειψη των άχρηστων και ανούσιων εργασιών, που ο Γκρέμπερ είχε ονομάσει *bullshit jobs*, μπορεί σε έναν κομμουνιστικό κόσμο να αποτελέσουν τη βάση για τη μετατροπή της εργασίας σε ελκυστική δημιουργική δραστηριότητα, κατά την οποία θα μπορούν να αναπτυχθούν «οι αισθήσεις, οι δεξιότητες και η ικανότητα αναστοχασμού». Όπως συμπληρώνει το κείμενο, «μέσω της εναλλαγής και, κατά συνέπεια, των σύντομων περιόδων εκτέλεσης κάθε εργασίας, ακόμα και οι βαρετές δραστηριότητες θα μπορούσαν να γίνουν αποδεκτές». Αυτή η μετατροπή της εργασίας θα καταστήσει την ανάγκη ελέγχου και επιβολής της αναγκαίας εργασίας περιττή και ταυτόχρονα θα συμβάλει προς την κατεύθυνση της άρσης του διαχωρισμού μεταξύ χειρωνακτικής και διανοητικής εργασίας.

Σε αυτό το πλαίσιο μπορεί να πραγματοποιηθεί η πρόταση του Κροπότκιν για την πολυτεχνική ή ολοκληρωμένη εκπαίδευση: οι θεωρητικές σπουδές θα συνδυαστούν με την πρακτική εφαρμογή και η εκπαίδευση θα οργανωθεί με τέτοιο τρόπο ώστε οι πρακτικές και θεωρητικές γνώσεις και δεξιότητες να μεταδίδονται σε όλα τα κοινωνικά κομμάτια με ισότιμο τρόπο. Έτσι όλοι οι άνθρωποι θα έχουν τη δυνατότητα να παθιάζονται με την επίλυση δύσκολων προβλημάτων, κάτι που σήμερα απολαμβάνουν μόνο οι πιο προνομιούχοι εργαζόμενοι στην

έρευνα και τα πανεπιστήμια. Εντούτοις, πρέπει να τονιστεί ότι τα *Περιγράμματα* δεν υποπίπτουν σε φαντασιοκοπίες περί πλήρους αυτοματοποίησης και κατάργησης της εργασίας. Αναδεικνύουν κλάδους και δραστηριότητες που θα μπορούσαν να περιοριστούν άμεσα ενώ ταυτόχρονα φέρνουν στο φως τις τεράστιες ανάγκες ανοικοδόμησης και αποκατάστασης που απαιτούνται στον Παγκόσμιο Νότο και σε κατεστραμμένες οικολογικά περιοχές.

Το δεύτερο σημείο που είναι για εμάς εξαιρετικά σημαντικό είναι η κριτική που ασκεί το κείμενο στη ρεάλ πολιτική της σοσιαλδημοκρατικής αριστεράς που δεν αμφισβητεί σε τίποτα τις κυρίαρχες μορφές (ανα)παραγωγής και συνεπώς είναι καταδικασμένη να διαιωνίζει την αθλιότητα και τον ακραίο ανορθολογισμό της υφιστάμενης κατάστασης πραγμάτων, ο οποίος απειλεί πλέον να καταστρέψει ακόμα και τις προϋποθέσεις της επιβίωσης του ανθρώπινου είδους. Επιπλέον, η κριτική που ασκεί στο κράτος ως εξωτερικό συνεκτικό ιστό που διατηρεί συνενωμένη μια κατακερματισμένη κοινωνία δείχνει ευσύνοπτα γιατί η αναθέρμανση των κρατικοκαπιταλιστικών, μαρξιστικών-λενινιστικών θέσεων δεν μπορεί να αποτελεί διέξοδο αλλά, αντίθετα και αναγκαία, μια αυταρχικού τύπου λύση που αντικαθιστά τον άτακτο και τυφλό συντονισμό μέσω της αγοράς με τον κρατικό εξαναγκασμό, χωρίς να ανατρέπει στην πραγματικότητα κανένα ουσιαστικό στοιχείο των καπιταλιστικών κοινωνικών σχέσεων.

Ο διαχωρισμός διανοητικής και χειρωνακτικής εργασίας εντείνεται και αποκρυσταλλώνεται και πολιτικά με τον διαχωρισμό μεταξύ κράτους-κόμματος και κοινωνίας, ο διαχωρισμός εργασίας και ελεύθερου χρόνου δεν αμφισβητείται αλλά οξύνεται ακόμα περισσότερο καθώς το κράτος επιβάλλει και ελέγχει την εργασία των

ατόμων που παραμένουν διαχωρισμένα, ο διαχωρισμός των παραγωγών από τα μέσα παραγωγής και συντήρησης, η μισθωτή εργασία και ο εξαναγκασμός και η αλλοτρίωση που συνεπάγεται διατηρούνται επίσης. Τέλος, όπως έδειξε η σοβιετική εμπειρία δεν καταργείται καν ο νόμος της αξίας: η αντικατάσταση του τυφλού και άτακτου συντονισμού μέσω της αγοράς από τον κρατικό σχεδιασμό δεν αποτελούσε κατάργηση της αξιακής μορφής αλλά διατήρησή της σε καταπιεσμένη και υπανάπτυκτη μορφή. Εδώ ίσως έχουμε μια διαφωνία με τα *Περιγράμματα* που δεν χρησιμοποιούν την έννοια του κρατικού καπιταλισμού αλλά αναφέρονται σε κρατικό σοσιαλισμό, σαν να υπήρξε κάποια απόπειρα μετάβασης στον κομμουνισμό ή σαν να επρόκειτο για ένα ριζικά διαφορετικό σύστημα από τον καπιταλισμό, θέση την οποία δεν μοιραζόμαστε όπως δείξαμε προηγουμένως. Παρόλα αυτά, θεωρούμε πολύ εύστοχη την παρατήρησή τους ότι μια ελεύθερη κοινωνία πρέπει να απορροφήσει τις λειτουργίες που εκτελεί το κράτος, οι οποίες εξακολουθούν να είναι απαραίτητες, χωρίς τα όργανα που θα το αντικαταστήσουν να αποτελούν διαχωρισμένα από την κοινωνία όργανα καταναγκασμού.

Σημαντική είναι επίσης η κριτική που ασκείται αφενός στον ψευτο-ριζοσπαστισμό του εξεγερσιακού αναρχισμού που ικανοποιείται με μεμονωμένες εξεγέρσεις, οι οποίες δεν οδηγούν πουθενά και, όπως θα προσθέταμε εμείς, ορισμένες φορές καταλήγει να εκθειάζει αντιδραστικά κοινωνικά κινήματα, όπως το κίνημα των αντιεμβολιαστών ή ακόμα και εθνικιστικά κινήματα όπως είδαμε στην Ουκρανία. Αφετέρου, συμφωνούμε απόλυτα με την κριτική που ασκείται στην πολιτική των *Κοινών* και της *Κριτικής της Αξίας* που καλλιεργούν την ψευδαισθηση ότι η δημιουργία νησίδων με

διαφορετικό τρόπο ζωής και παραγωγής μπορεί να οδηγήσει σε βαθμιαία ανατροπή του καπιταλισμού.

Δύο ακόμη σημαντικά ζητήματα που θίγει το κείμενο είναι το ζήτημα του εγκλήματος και του ποινικού δικαίου και το ζήτημα της έμφυλης βίας και κυριαρχίας. Αναφορικά με το πρώτο, η εξαφάνιση του κράτους σημαίνει ότι θα πρέπει να δημιουργηθεί ένας εντελώς διαφορετικός τρόπος αντιμετώπισης των προβλημάτων και των συγκρούσεων για τα οποία σήμερα επιλαμβάνεται ο νόμος, τα ποινικά δικαστήρια, οι μπάτσοι και οι φυλακές. Παρότι τα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας θα εκλείψουν, δεν θα εξαφανιστούν άμεσα άλλου τύπου απεχθείς πράξεις όπως αυτές που πηγάζουν από την έμφυλη καταπίεση. Οι συντρόφισσες και οι σύντροφοι προτείνουν ότι οι φυλακές και οι υφιστάμενες τιμωρίες πρέπει να αντικατασταθούν από νέες μεθόδους αναμόρφωσης των βίαιων ατόμων, που μπορεί να περιλαμβάνουν και καταναγκαστικά μέτρα. Για εμάς είναι πολύ κρίσιμη η επισήμανση που κάνουν, ότι η διάλυση των νομικών σχέσεων δεν πρέπει να οδηγήσει σε οπισθοδρόμηση είτε στον κρατικό δεσποτισμό είτε στην αυτοδικία, εν είδει νόμου του Λιντς, που αφήνει τα άτομα στο έλεος των διαθέσεων οποιουδήποτε όχλου ακόμα και όταν αυτός επικαλείται την άμεση απόδοση δικαίου. Το τελευταίο πρέπει να συζητηθεί σοβαρά, γιατί πρακτικές άμεσης εξουσιαστικής επιβολής τέτοιου είδους έχουν επεκταθεί στους χώρους μας εργαλειοποιώντας και εκχυδαίζοντας τις διεκδικήσεις του κινήματος ενάντια στην έμφυλη βία και καταπίεση.

Έτσι καταλήγουμε στο τελευταίο και εξαιρετικά σημαντικό ζήτημα που εντοπίσαμε στα «Περιγράμματα της παγκόσμιας κομμούνας»: το ζήτημα των έμφυλων σχέσεων και της ανδρικής κυριαρχίας – από τον

έμφυλο καταμερισμό της εργασίας μέχρι τα έμφυλα στερεότυπα και τη βία εναντίον των γυναικών και των ΛΟΑΤΚΙ ατόμων. Συμφωνούμε με τη θέση των συντροφιστών και συντρόφων ότι πρόκειται για ένα ζήτημα που θα τεθεί εξαρχής και με ένταση εντός του επαναστατικού κινήματος, όπως έχει δείξει η εμπειρία όλων των εξεγέρσεων της σύγχρονης εποχής, με την απαίτηση άμεσων και συγκεκριμένων αλλαγών. Παρόλα αυτά, δεν υπάρχει καμία εγγύηση ότι θα επιλυθεί γρήγορα, καθώς πρόκειται για ρόλους και σχέσεις εξουσίας που είναι βαθιά ριζωμένες στη γλώσσα και στο ασυνείδητο των ανθρώπων, καθώς προηγούνται κατά χιλιετίες του καπιταλισμού, ο οποίος τις μετασχημάτισε και τις ενσωμάτωσε ως δικές του μορφές μεσολάβησης. Συμφωνούμε σε κάθε περίπτωση με τον ιστορικο-υλιστικό τρόπο που προσεγγίζουν το ζήτημα οι *Φίλες και φίλοι της αταξικής κοινωνίας*. Αφενός, πράγματι η αντικατάσταση της αγοράς εργασίας από τον συνειδητό καταμερισμό και η συλλογικοποίηση των ατομικών μέχρι τώρα εργασιών μπορεί ενδεχομένως να συμβάλουν στην αλλαγή του έμφυλου καταμερισμού εργασίας, ειδικά ως προς την ανατροφή των παιδιών και την αναπαραγωγική εργασία εν γένει. Αφετέρου, η κατάργηση της οικογένειας ως οικονομικής μονάδας θα συμβάλει στην αποτίναξη των σχέσεων οικονομικής εξάρτησης στις οποίες υπόκεινται πολλές γυναίκες σήμερα. Όπως όμως και το κείμενο σημειώνει, αυτές οι αλλαγές ίσως δεν αποδειχτούν επαρκείς για την άμεση κατάργηση της ανδρικής κυριαρχίας και των έμφυλων διαχωρισμών, η οποία θα πρέπει να τεθεί ως ρητός στόχος της απελευθερωμένης κοινωνίας μέχρι το οριστικό ξεπέρασμά τους.

Πέραν αυτών των ζητημάτων, θα τοποθετηθούμε επίσης πάνω σε τρία ζητήματα που έθεσε η *Κατάληψη Φάμπρικα*

Υφανέτ για την αντίστοιχη εκδήλωση που είχε γίνει στη Θεσσαλονίκη και τα έθεσε και σήμερα. Όσον αφορά το πρώτο, δηλαδή τη μετατόπιση της συζήτησης από την τάξη, τη φυλή και το φύλο στη συζήτηση για τα logistics, την ενέργεια και τις υποδομές: Όπως το αντιλαμβανόμαστε εμείς, η συζήτηση για την επαναστατική αλλαγή δεν μπορεί να την ανάγει απλώς σε ένα τεχνικό ζήτημα. Οποσδήποτε περιλαμβάνει τη συζήτηση περί τάξης, φυλής και φύλου, ζητήματα τα οποία άλλωστε θίγει και το κείμενο των *Φίλων*. Από την άλλη, η συζήτηση για την επαναστατική αλλαγή δεν μπορεί παρά να περιλαμβάνει και τεχνικά ζητήματα, όπως ζητήματα εφοδιαστικής αλυσίδας, παραγωγής ενέργειας και υποδομών, ακριβώς λόγω της κλιματικής καταστροφής που έχει επιφέρει ο καπιταλιστικός τρόπος παραγωγής αλλά και λόγω της παγκοσμιοποίησης της καπιταλιστικής παραγωγής, η οποία έχει προχωρήσει σε τέτοιο βαθμό που το ζήτημα της επαναστατικής αλλαγής δεν μπορεί επ' ουδενί να τίθεται απλώς ως ένα τοπικό ζήτημα.

Όσον αφορά το δεύτερο ζήτημα, περί της επανεμφάνισης των συμβουλίων ως μορφής συλλογικής οργάνωσης, θεωρούμε ότι το συμβούλιο ή η συνέλευση βάσης αποτελεί μια σχεδόν αυτονόητη μορφή οργάνωσης, διαβούλευσης και λήψης αποφάσεων. Προφανώς δεν μιλάμε για συμβούλια που είναι αυστηρά περιορισμένα στους τοίχους ενός εργοστασίου, αφού έτσι θα αναπαράγονταν ο καπιταλιστικός κατακερματισμός της παραγωγής σε ανταγωνιζόμενες μονάδες, αλλά για συμβούλια που, όπως έλεγαν οι καταστασιακοί, αναλαμβάνουν το έργο του μετασχηματισμού του κόσμου και όχι της αυτοδιαχείρισής του όπως αυτός υφίσταται σήμερα. Ως προς αυτό θεωρούμε ότι τα *Περιγράμματα* δίνουν μια καλή βάση συζήτησης. Συμφωνούμε ότι οι σύγχρονες

τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών θα μπορούσαν να απλοποιήσουν αρκετά το έργο των συμβουλίων. Συμφωνούμε επίσης με το ζήτημα που θέτει το κείμενο ότι υπάρχουν ορισμένες αποφάσεις, λ.χ. σχετικά με την παραγωγή αερίων θερμοκηπίου, που μπορούν να απαντηθούν μόνο κεντρικά, οπότε απαιτείται η ύπαρξη ενός κεντρικού οργάνου. Ωστόσο, θα πρέπει να εξασφαλιστεί ότι ένα τέτοιο όργανο δεν θα μετατραπεί σε διαχωρισμένο διευθυντήριο μέσω της δημιουργίας κατάλληλων μηχανισμών διαβούλευσης και ελέγχου από τα επιμέρους συμβούλια.

Αναφορικά με το τελευταίο ερώτημα, για τον ρόλο που μπορεί να παίξουν μικρές (ή όχι και τόσο μικρές) κοινότητες όπως η Φάμπρικα Υφανέτ, θεωρούμε ότι μπορούν να προσφέρουν, στον βαθμό που είναι εφικτό, κάποιες βασικές υποδομές για την ανάπτυξη του κινήματος αλλά και να συμβάλουν εντός όλων των πρακτικών πρωτοβουλιών που θα αναληφθούν από τις νέες ή υφιστάμενες συλλογικότητες αγώνα που θα δημιουργηθούν. Είναι βασικό σε κάθε περίπτωση να ξεπεραστεί ο ταυτοτικός διαχωρισμός μεταξύ των ριζοσπαστικών συλλογικοτήτων και αυτές να αυτοδιαλυθούν εντός ευρύτερων σχηματισμών αγώνα και κοινωνικού μετασχηματισμού κατά την περίοδο της επανάστασης.

Σαν ένα τελικό σχόλιο θέλουμε να σημειώσουμε ότι το ζήτημα για εμάς είναι η επαναφορά της συζήτησης για τον κομμουνισμό, όχι η εκπόνηση ενός αναλυτικού σχεδίου, ενός πλήρους περιγράμματος λες και έχουμε εκ των προτέρων βρει όλες τις λύσεις. Περισσότερο επιθυμούμε να επαναφέρουμε μια συζήτηση που υπήρχε και στο παρελθόν στο επαναστατικό κίνημα και έκανε ορατό τον στόχο όσο μακρινός και αν ήταν. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι μετατραπήκαμε άξαφνα σε ουτοπικούς, υπό την έννοια ότι φτιάχνουμε στο κεφάλι μας κάτι που είναι παντελώς φανταστικό. Αντίθετα, διαβάζουμε τις δυνατότητες που διαγράφονται εντός του καπιταλιστικού κόσμου τόσο θετικά, υπό την έννοια των τεχνολογικών και παραγωγικών δυνατοτήτων, όσο και αρνητικά, υπό την έννοια του αναγκαίου μετασχηματισμού όλων των κοινωνικών σχέσεων.

5/9/2024